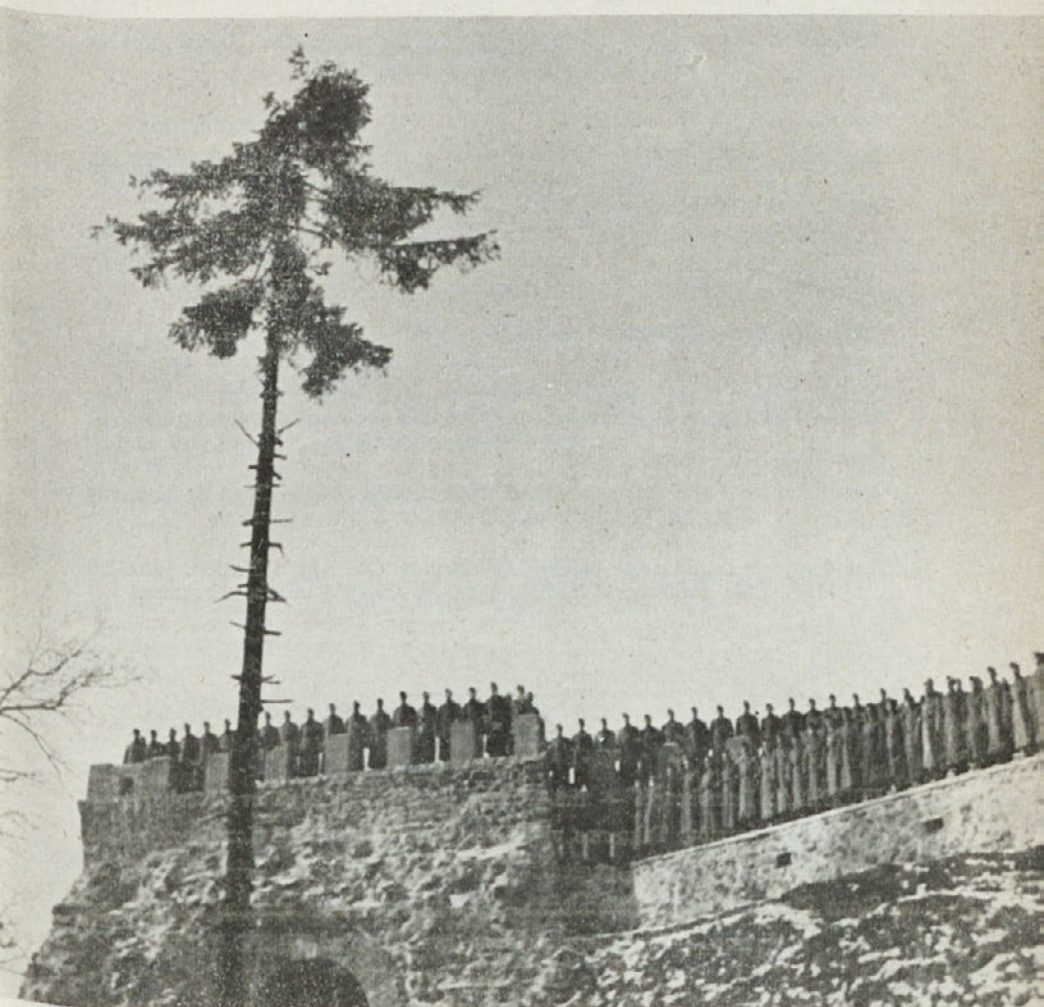

Taboř

1945 - V LETU JUNAKOV - 1965

TABOR je vestnik Zveze D. S. P. B. Tabor Združenih slovenskih protikomunistov. — Izdaja ga konzorcij. Predsednik inž. Anton Matičič. Urejuje uredniški odbor, odgovorni urednik: Adolf Škrjanc, za lastništvo: Ivan Korošec, upravnik: Vencelj Dolenc

— :: —

TABOR es órgano de la Confederación Tabor de los Anticomunistas Eslovenos Unidos. — Director: Ing. Antonio Matičič, Ramón L. Falcón 4158, Buenos Aires, Argentina

— :: —

TABOR is the voice of the Confederation Tabor of the United Slovene Anticommunists

— :: —

Imprenta: Talleres Gráficos Vilko S. R. L., Estados Unidos 425, Buenos Aires, Argentina, T. E. 33-7213

— :: —

Registro Nacional de la Propiedad Intelectual No. 803.003

— :: —

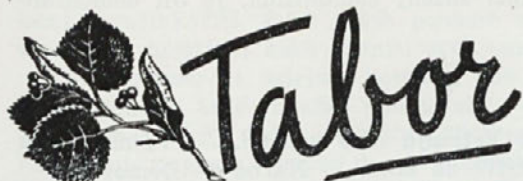
NAROČNINA: Južna Amerika 300 pesov odn. enakovrednost v dolarju. U. S. A. in Kanada 2.50 dolarja letno; Anglija in Avstralija 1 funt šterling; evropske države 2 dolarja

Naročnino pošiljajte na naslov upravnika: Vencelj Dolenc, R. O. de Uruguay 2651, San Justo, Pcia. de Buenos Aires, Argentina

Vse dopise in ostalo pošto pošiljajte na naslov: inž. Anton Matičič, Igualdad 1110, Villa Ballester FNGBM, Pcia. de Buenos Aires, Argentina

— :: —

VSEBINA: Domobranci — Inž. France Grum: Ljubili so svoje soborce — Za čiščenje pojmov: Tako nas vidijo — France Grum-Ivan Korošec: Grmade v Gorjancih — Različni pogledi — Iz društev: Buenos Aires, Toronto — Stane Pleško: V senci Dolomitov — Iz domovine — V spomin: Padli so za domovino — Iz rdečega raja — Invalidni fond ZDSPB Tabor

*Kri slovenska je zavpila,
kliče visoko v nebo.*

(Domobrankska pesem)

DOMOBRANCI

Narod naš umreti noče!

Zato se je uprl, ko mu je odpadli brat zasadil nož v hrbet. V najtežji uri slovenske zgodovine. Za časa okupacije.

Odpor je bil logičen. In bil je npravno nujen. Odpadli brat je izzval grozotne okupatorjeve represalije. Odpadli brat je tako izdal Boga — Narod — Domovino.

+

Uprl se je Štajerski bataljon. Uprli so se možje in fantje hribovskih vasi, ki so največ trpele. Uprl se je Št. Jošt.

Narod se je dvignil. Ves. — Kakor je mogel.

Zato so nastale legije. Slovenske in Sokolske. Bele in plave. Vaške straže in četniki. Legalni in ilegalni borci.

Dvignil se je narod. — Ves.

Narod naš umreti noče!

+

Na Turjaku in v Grčaricah je odpadli brat odvrigel poslednjo krinko. — Poslej je komunist izdajalec! Za večne čase!

+

Kri Turjaka in Grčaric pa je rodila sad.

Ko je vse odpovedalo, je general Leon Rupnik iz izkrvavelih ostankov vaških straž in četnikov — belih in plavih — legalnih in ilegalnih borcev — zgnetel prvo slovensko vojsko. Kakor je mogel. — V tem, prav v tem — kakor je mogel — je njegova zgodovinska veličina. — Zaradi tega — kakor je mogel — je največji Slovenec za mnoge rodove.

Slovenski general Leon Rupnik ni organiziral samo prve slovenske vojske. Vaške straže in četniki — beli in plavi — legalni in ilegalni borci izpred Turjaka in Grčaric so bili poslej — *domobranci*.

Ves narod, ki ni hotel biti suženj komunizma, je bil domobranski. Vsi.

Narod naš umreti noče!

+

Narod naš umreti noče!

Zato domobranci tudi po Vetrinju niso končali. — Vsemu svetu za vzgled so samo dali nove žrtve za Boga — Narod — Domovino.

Bivši beli in plavi — vaški stražarji in četniki — legalni in ilegalni borci. — Domobranci.

Zakaj, kakor so iz krvi Turjaka in Grčaric — iz belih in plavih — legalnih in ilegalnih borcev vzklikali *domobranci*, tako iz krvi Vetrinja domobranci rastejo. V vseh nas. Iz roda v rod.

Narod naš umreti noče!

+

Narod naš umreti noče!

Zato domobranci ne bodo umrli. Nikdar več!

Kar jih je umrlo, so šli samo v zbor junakov, da so nam za vodilo v bodočnost.

Vetrinje je samo memento. Grozen memento!

Zato smo poslej zopet samo *domobranci*. Vsi. Iz roda v rod.

Zakaj vsem — iz roda v rod so nam skupne večne vrednote:

BOG — NAROD — DOMOVINA

Inž. France Grum:

Ljubili so svoje soborce

Komaj dober mesec po septembrskem obratu leta 1943 je na razvalinah razočaranja in iz krvi grčariških in turjaških junakov zrastle nova sila — mogočna domobranska vojska. Brez odlašanja je ta mlada sila planila na okope, da brani narodove svetinje in prinese preplašenemu in zatiranemu prebivalstvu novih upov do svobode.

Ta mlada vojska se ni plašila partizanskih brigad, ki so v tistih dneh bile oborožene z vsem mogočim italijanskim orožjem, temveč je odločno stopila na pot borbe proti njim. Številčno sicer šibkejše, toda idejno močne so bile naše domobranske čete. Vsak borec se je dobro zavedal, zakaj se bori. *Vedel je, da slovenski človek prav od domobrancev pričakuje rešitve.*

Ta zavest in to zaupanje slovenskega ljudstva do domobrancev so bili tisti mogočni činitelji, ki so usmerjali bojno delovanje domobrancev. Tu je tudi razlog, da so domobranski nastopi bili tako od-

ločni in učinkoviti. Že v prvih pohodih so domobranci pokazali, kako se mislijo boriti in kako braniti svoj narod in svojo domovino.

Kot primer si oglejmo ponovno eno od prvih večjih borb, ki so jo domobranci tako junaško dobojevali.

V dneh od 9. do 12. decembra 1943 se je celotna partizanska elitna 14. divizija pognala v napad na novo domobransko postojanko v Kočevju. Napadalci so bili v desetkratni premoči, tako po številu, kakor tudi v orožju. Partizanska vrhovna komanda je bila trdno odločena, da uniči to mlado postojanko in je zato poslala v Kočevje najboljše edince. Sam vrhovni štab se je preselil v okolico Kočevja, da vodi in nadzoruje napad. Toda niti številčna premoč, niti odločnost komunističnega poveljstva, da zavzame postojanko, ni mogla zrušiti in omajati vrlih borcev v Kočevju. Domobranci so po štirih dneh uspešno zaključili to težko borbo. Partizanska elita je bila tepena — in to pošteno tepena — in se je v neredu umaknila z velikimi izgubami, med katerimi je bil sam komandant 14. divizije.

Iz razvalin gorečega Kočevskega gradu so domobranci pobrali svoje mrtve in ranjene in jih odpeljali v Ljubljano. Z njimi so bili v borbi in z njimi so bili na tej zadnji poti.

Domobranci so ljubili svoje soborce, kar nam jasno priča pogreb Kočevskih žrtev. Ljubljana do tedaj še ni videla takega pogreba. Soborci padlih so prihiteli s položajev, da izkažejo zadnjo čast svojim prijateljem in zvestim soborcem. Spomnimo se, kako so se poslovili od soborcev na Kongresnem trgu in na Orlovem vrhu. Kdo bi si tedaj mislil, da bo množica teh borcev komaj leto in pol zatem sledila svojim soborcem iz Kočevja.

Prijatelj, soborec! Poglej na tvoje soborce, na tiste, ki so se borili in umirali, da bi slovenski narod živel v svobodi. Ti borci so nekoč reševali tvoje in moje življenje. Padli so! Brez slovesa in vojaških časti so odšli v večnost. Poglejmo jih! Morda jih bomo spoznali! V naših srcih osvežimo imena vseh tistih, katere smo poznali, in zapišimo ta imena, da bodo za vedno zapisana v zlati knjigi našega naroda. V tem 20. letu njihove žrtve jim glasno povejmo, da jih še cenimo, cenimo tako, kot so oni cenili svoje soborce.

Ne moremo prinesti slik vseh padlih, ker jih nimamo. Bilo bi jih toliko, da bi strani Tabora ne zadostovale. Prijatelj, soborec: pred nama, na slikah, ki jih priobčujemo v tej številki, je delček slovenske domobranske vojske. Ne jurišajo več in tudi ne pojejo več; — mirno počivajo v slovenski zemlji, katero so toliko ljubili, da so dali svoje življenje zanjo. Naši borci so sedaj združeni v večnosti in od tam gledajo na nas in nas rotijo in opominjajo, da ne zapravimo idealov, za katere so oni padli. Z gotovostjo smemo trditi, da od nas ne pričakujejo solzavosti in sentimentalnosti, ampak da strnjene nadaljujemo brezkompromisno borbo proti sovražnikom slovenskega naroda. Zato borci: *Strnimo se v enoto, kamenito gmoto, sovrag ob njej razbiš si bo glavo!*

Strani „Tabora“ hočejo biti vsem odprta knjiga, v katero bo lahko vsakdo pisal vse, kar mu leži na duši, samo da ga pri tem vodijo pošteni nameni v službi pravice, resnice in našega zgodovinskega poslanstva.

(Iz našega uvodnika prve številke.)

Tako nas vidijo

Londonski „Klic Triglava“ je v številki 307 pod naslovom „Demokrati na delu“ prinesel za uvodnik zelo zanimiv članek o razmerah v naši organizaciji. Zato je umestno, da ga ponatisne tudi „Tabor“. Čitatelji bodo morda lažje verjeli nekemu iz Londona, kot pa nam. Bog daj, da bi te vrstice komu odprle oči in mu pomagale do spoznanja.

Organizacija bivših protikomunističnih borcev se je razbila na dvoje, Del se še vedno naziva s starim imenom „Zveza društev slovenskih protikomunističnih borcev“, del pa je temu nazivu dodal „Tabor“. Spor je zorel nekaj let in dozorel 5/6. septembra letos. Prvi organizaciji predseduje pisatelj g. Karel Mauser, drugi pa stari predsednik nekdanje skupne zveze g. inž. France Grum.

Ko so se lani poleti stvari začele obračati na slabše in je cela afera postajala vse bolj zapletena, smo smatrali, da je končno svobodna slovenska javnost poklicana, da izreče svoje mnenje o sporu te naše največje begunske organizacije, ako ga že niso znali rešiti sami borci. V demokratični družbi je to često poslednji in večkrat rešilni postopek.

Tako je urednik „Klica Triglava“ pisal 23. julija gg. Pavletu Rantu in Ivanu Korošču v Argentino; ta dva sta namreč na samem začetku predstavljala dve nasprotni si stališči, iz katerih se je potem rodil spor. Urednik ju je prosil in povabil, naj oba povesta svojo verzijo dogodkov, kar bi „Klic“ objavil v septemberski številki, a novembra meseca bi oba imela možnost javnega odgovora drug drugemu. „Sodim, da je to edini način, da bo javnost skrbno in stvarno obveščena o sporu in da bo potem lahko sodila“, je zaključil urednik.

Na ti dve pismi uredništvo ni prejelo odgovora, pač pa smo bili pozneje obveščeni, da je g. Rant predložil g. Korošču, naj oba napišeta isti odgovor „temu liberalcu“, misleč pri tem urednika „Klica Triglava“. Tak način obravnavanja v javnosti pa je g. Korošec odklonil.

Medtem pa so prihajala različna sprotna obvestila in prepisi ali originali dokumentov v uredništvo. Ko je potem prišlo do končnega preloma, smo prosili posebnega dopisnika, ki zdaj pripada „Taboru“, da popiše raz-

voj celotnega spora, kot ga on gleda. To poročilo objavljamo na naslednjih straneh. Če bo to povzročilo reakcijo druge strani, bomo prav radi objavili, dasi smo imeli ta načrt že od vsega začetka, ki pa ga, kot rečeno, nismo — ne po naši krivdi — izpeljali.

Po podatkih in dokumentih, s katerimi razpolagamo, bi imeli tole reči k celi aferi, ki po tragiki brez dvoma zavzema takoj prvo mesto za pokoljem domobrancev v zgodovini povojne emigracije.

Zveza borcev se je v bistvu razbila predvsem na vprašanju tolmačenja medvojnih dogodkov in dogodkov okoli vrnitve domobrancev iz **Vetrinja**. Na žalost so namreč med nami še vedno ljudje, ki mislijo, da sme obstojati samo ena verzija dogodkov, odnosno, da je to zaprta knjiga, katere ne smemo brati.

Takšno mnenje je popolnoma zgrešeno in dokazuje odsotnost tistega demokratičnega duha, ki ne samo dovoljuje, ampak zaradi obstoja demokracije same tudi zahteva svobodno razpravo o rečeh, ki so sporne odnosno niso dokončno dognane. Če se je takemu pojmovanju približala celo katoliška Cerkev, ki je brez dvoma najbolj dogmatična ustanova na svetu, potem si sme tem manj lastiti tako predpravo katerakoli človeška družba, tem manj, če se smatra za demokratično. Popolnoma neumesten je vik in krik, ki ga zaženo nekateri politiki, kakor hitro je njihovo ime kritično omenjeno v polemiki ali razpravi. To je znak, da svojega položaja v demokratični družbi ne razumejo. Kakor hitro so vstopili v politiko, to je v javnost, so za vse svoje početje in nepočetje javnosti odgovorni in ta jih sme in mora vedno klicati na odgovor, kadarkoli se ji to zdi potrebno, ne da bi se prizadeti smel zaradi tega pritoževati in javnost zmerjati z izrazi, ki ne spadajo v demokratičen besednjak. Javni položaji imajo svoje prijetne in neprijetne strani. Kdor se bavi s politiko, z javnimi posli, je moral to vedeti, preden se je lotil tega posla. Po 20 letih emigracije bi to moralo biti jasno slehernemu emigrantu, ki se smatra za demokrata.

ZAČELO SE JE PRI UREDNIKU

Iz vsega tega torej sledi, da je Zveza borcev storila prav, ko je objavilo tisto „**Vetrinjsko tragedijo**“, zelo prav pa je storil tudi **Pavle Rant**, da je objavil **dr. Bajlečevo** razpravo. Nesreča se je začela, ko so se ob prvi začeli čutili prizadeti tisti, ki so potem povzročili drugo in tam prvim vrnili hudo za drago. Ostaja vprašanje, če je **g. Rant** postopal modro, da je vsak prigovor **dr. Bajlecu** odklonil objaviti z motivacijo, da bo čas za to po končani razpravi. Ta se je vlekla predolgo za nekaj takega in kot urednik bi moral računati na razpoloženje borcev. Toda kot urednik je imel pravico do takega postopka. Stvar debate tudi ostaja, če je modro postopal konzorcij **Vestnika**, ko ni dovolil objave zadnjega strupenega napada **dr. Bajleca** na vodstvo Zveze, dasi je bil list njeno glasilo. Gotovo pa je konzorcij postopal v okviru svojega delokroga, ko je končno postavil neposlušnega urednika na hladno. In tu se je pričel spor organizacijske narave, ki se je

pozneje tako objestno razvil v precejšnji meri zaradi šibkih pravil. Če bi se kaj takega primerilo pri bratih **Srbih**, ki niso nikdar bili prijatelji dobre organizacije, bi človek zamižal na eno oko. Da se je to zgodilo pri organizacijsko višje stoječih **Slovincih**, je nedopustno. Temeljit nauk za vse tiste, ki mislijo, da so pravila le formalna zadeva.

Postopka na izrednem občnem zboru v **Clevelandu** organizacijsko gotovo ni mogoče braniti. Če je bil zbor sklican, da razpravlja o „disciplinskem prestopku“ njihovega člana, bi se morali držati dnevnega reda, pa četudi je na samem zboru društveni odbor odstopil. Kako tega nadomestiti, morajo določiti odn. rešiti pravila, gotovo pa ne tisti ad hoc sklicani izredni zbor. In če so bila pravila v tej točki nejasna, potem jih je treba avtoritativno interpretirati odnosno pred volitvijo novega odbora na normalen način popraviti. Vse, kar je torej bilo storjenega na tistem izrednem občnem zboru izven edine točke dnevnega reda, je bilo ilegalno. Po tem vsekakor ni bilo presenetljivo, da je odstopivši odbor poročal glavnemu odboru.

Smatramo, da je bilo hudo zgrešeno, da je nato odstopil tudi zvezni glavni odbor, kar je obglavilo celotno organizacijo. Formalno je pa odbor seveda imel pravico do tega. Po pravilih naj bi potem nadzorni odbor prevzel iniciativo. Ta je končno pooblastil federirana društva, naj izbere delegate za nov občni zbor. Zdi se, da je bilo navodilo za izbor delegatov v tedanji psihozi pametno, odnosno bi morala društva voliti svoje delegate po določbah pravil, če ta predvidevajo tako možnost. Pri tem bi morala poskrbeti, da članstvo ne bi bilo priznано niti enemu, ki je vstopil po odstopu glavnega odbora in ki ni izpolnil pogojev za članstvo, kot so bili postavljeni v pravilih odnosno v obče priznani praksi. Če se je nadzorni odbor bal prav tega, da se društva tega ne bodo držala, potem je v dani situaciji bilo naročilo, kako voliti delegate, umestno.

Če pa je kdo smatral postopek nadzornega odbora nezakonit, bi ga pač moral izpodbijati na zveznem občnem zboru samem in tam iz proceduralnih razlogov doseči njegovo odložitve. Predsednik občnega zbora bi bil dolžan prekiniti zbor, kakor hitro bi nekdo stavil ugovor proti postopku. Alternativa vsemu temu je bila samo — organizacijski udar. In za tega so se odločili štirje možje, ki so prej bili podpredsedniki glavnega odbora. Ti so na svojo pest sklicali občni zbor Zveze. Ni dvoma, da do tega niso bili upravičeni, ker so bili z odstopom glavnega odbora, v katerem so oni predstavljali manjšino, avtomatično odstavljeni tudi oni sami. Temu organizacijskemu udaru je sledil protiudar. Prišlo je do dveh občnih zborov in do dveh različnih organizacij in glavnih odborov. Da se je eden vršil dan prej kot drugi, ni nič drugega, kot vprašanje boljše organizacije in boljše informativne službe. Kaže pa, da je večina starih borcev na strani „**Tabora**“.

Vse to gornje zadeva organizacijsko stran. Da pa so v celi aferi igrali neko vlogo tudi politično-strankarski momenti, ki so borce borce spremljali v eni ali drugi obliki vse od njihovega nastanka, pa ni dvoma. Tega tudi vodniki SLS ne zanikajo, ker smatrajo, da gre za spor med politično SLS usmerjenimi člani. Vendar pa takega mnenja ni vsaj velik, če že ne večinski

del bivših borcev, ki smatrajo, da stranka nima kaj iskati v Zvezi in da je zato tudi nepristojno imeti kakršno koli uradno verzijo katerega koli dogodka iz preteklosti. Politično je razumljivo, če stranki to ni bilo všeč. A svobodne ljudi v svobodnem svetu je treba z dokazi prepričati, ker jih ni mogoče prisiliti, da nekaj verjamejo. Rezultat tega zadnjega je zdaj na dlani.

(Opomba uredništva: podčrtavanja naša.)

France Grum-Ivan Korošec:

GRMADE V GORJANCIH

Pričetek narodove borbe za samoohranitev

(Nadaljevanje)

Četniški odred na pohodu po Dolenjski

Po borbi na Zajčjem vrhu in po sporočilih, ki jih je prinesel bivši partizan Zelen-Skala, je bilo popolnoma jasno, da bo komunistična partija storila vse, kar je mogoče, da zbere zadostno število svojih enot, s katerimi bi uničila četniško gibanje na terenu.

Novak je v vidiku tega naročil Kranjcu, da je nujno, da se stalno premika in ne naseli na enem mestu, dokler ne dobi novih moči in boljšega orožja. Ta predlog majorja Novaka je bil upoštevan in takoj naslednji dan po borbi na Dolžu je odred nastopil svoj prvi pohod.

Mirenski in šentruperški fantje so vedeli za skrivališče orožja.

Na pohodu do Mirne, preko Rakovnika in Št. Rupert ni bilo nič posebnega, le mala zaseda pred dolino je nas hotela zadržati, brez uspeha. Ob prehodu v dolino pa smo zvedeti, da so partizani prejšnji večer odvedli več ljudi iz doline z namenom likvidacije, med njimi kaplana Cvara in očeta Jakoša.

V Št. Rupertu smo se zadrževali do večera.

Ljudje so komaj upali glasno govoriti in prvi izropani domovi, razbita in ožgana okna, redka in mukajoča živina so bili prve priče nove svobode moskovskih hlapcev.

Za božjo voljo so nas rotili ljudje, da bi ostali v trgu, ali vsaj v bližini, toda naš korak se ni smel dalj zadrževati.

Radi bi dejali tem dobrim ljudem, ki jim je kri ledenela od groze v tistih črnih nočeh: Pri vas ostajamo, bodite brez skrbi, branili bomo vas in vaše domove!

Nezadostno število borcev in pomanjkanje dobrega orožja je bilo vzrok, da se nismo dalj zadrževali.

Tako je prosilo tisoče naših vasi in čakalo rešiteljev in čakalo nekoga, ki bi jim dal povelje in jim povedal:

Uprite se, saj imate vendar pravico živeti...

Neodločnost je često zaključila partizanska mobilizacija in naši fantje so si pripenjali rdeče zvede...

Novo mesto in Ljubljana pa sta čakali „primerneга trenutka“...

Zvečer se je dvignil bataljon. To je bil tisti dolgi, naporni marš skozi noč, ko se je lakenška dolina vlekla skozi sovražne zasede, kakor težka večnost in so bolni in ožuljeni fantje zastajali daleč za kolono in čakali sovražnika, ki nam je sledil, kakor zadnje muko pred odrešenjem. Tam nekje spredaj pa je čakalo jutro in — narasla Krka.

„Je zveza?“

„Ni, ni zveze!“ se je vedno in vedno trgalo šepetajoče vprašanje in odgovor skozi trudno kolono.

„Zadnji — bolniki so zaostali.“

Poveljnik Kranjc je bil nestrpen. Vsak trenutek smo čakali, da udarimo v močno zasedo, ali se znajdemo v kleščah v oni zakleti dolini Velikega, Srednjega in Malega Lakenca.

„Naprej preko Krke, sicer nas podavijo kakor pse,“ je priganjal Kranjc, vendar bolniki so ga skrbeli.

„Ne, tudi ti so moji fantje!“

Kolona se je ustavila in čakala ob cesti kakor temni mejniki, ki čutijo božajočo pomlad prav tako kakor zimo in sonce enako neurju — fantje so spali stoje, zanje je mislil poveljnik.

Potem so prikrevsali bolniki in Irena je bila z njimi poleg zaščitne trojke.

Kordunaš, ki ga je napadal sklepni revmatizem v kolenih, se je vlekkel ob njej, z drugo roko pa je podpirala obstreljenega desetarja. Ko so dospeli do kolone z željo, da bi vsaj trenutek počili, je odred spet krenil naprej.

Noč je bila dolga in trudna, kakor ozka kamenita pot, ki se je vila po dolini ob potoku.

Ko so na vzhodu ugašale zvezde, se je pred prostranim gozdom zasvetila Krka.

Široko se je razlivala kalna reka, narasla po zadnjem neurju in grozila fantom, ki so trudni obstali pred njo.

„Naprej!“ je bil odločen poveljnik Kranjc.

„Tam na onem bregu je rešitev, tam jih počakamo, ali pa nas pogoltno voda in bo kakor večna sveža gomila šepetala nad nami pesem svobode.“

Trojka prostovoljcev se je pognala v vodo, ostali so poplegli za grebenom.

„Če jih gozd na drugem bregu sprejme z rafali...?“

Za Gorjanci se je odpiralo jutro, nekje daleč za nami so se utrjali streli —

Fantom je zastal dih — bolniki?

Težka in umazana se je valila Krka ter se zaganjala v upirajočo se trojko, ki je opletaje se brodila umazano reko.

Brco, Laco in Gliha. Včasih se je kdo izmed njih udrl do vratu, pa sta ga tovariša spet obdržala.

Voda jim je spodnesla noge. Fantom na bregu se je zdelo, da so izginili pod vodo, pa le za trenotek. Spet so se skušali obdržati drug drugega in po kratki borbi z valovi jim je uspelo doseči breg.

Potegnili so se do roba ter mahajoč pozdravljali fantom pred reko. Potem so se zavlekli do roba gozda za kritje ostalih.

„Za njimi!“ je odsekal Kranjc in se prvi pognal v vodo.

„Sklenite vrsto in trdno se oprimate drug drugega,“ je bilo povelje. Kakor dolga kača, je kolona previdno lezla v vodo.

Zadaj na griču so se pokazale bližajoče se postave —

„Partizani —!“

Fantje so nemirno valovili.

„Zaščitnica v strelce,“ je bilo povelje zadnjim, ki so komaj stopili v vodo.

„Irena!“ je nekdo izmed fantov spoznal prihajajoče.

Kolona je obstala v vodi, da počaka bolnike.

Poveljnik je računal, da se bodo zavlekli v hišo dobrih ljudi, kakor je bilo naročeno in kamor jih pride iskat odred, ko se okreпча.

Ko so dospeli do odreda so z zadnjimi močmi planili v reko in se oklenili ponudenih rok.

Prvi so že dosegli breg in vlekli ostale k sebi.

Utrujeni so se fantje oprijemali grmičja ob bregu in za vsakim se je potegnila kalna voda, kakor da bi ga hotela obdržati v svojem objemu. Mokre cunje so se oprijemale premraženih teles.

„Naprej!“ je priganjal poveljnik Kranjc.

Vrhovi v Gorjancih so že goreli v soncu, ko so se zadnji v koloni grabili za breg. V gubah upadlih obrazov je ležal trud in silen napor. V očeh ni bilo več ne ognja, ne pričakovanja. Najraje bi obviseli kar na bregu in čakali — morda smrti — da smrti! Včasih bi človek tako lahko umrl — —

Onstran Krke nad grebenom se je dvignila postava, potem še druga in tretja... Sovražnik je dohitel odred — vendar pred njim je bila Krka.

„Na položaje!“ Fante je vrglo na mesta. Zažvižgalo je nekaj rafalov preko vode, vendar brez pravega cilja.

Po kratkem ognju se je sovražnik umaknil za grič, bataljon pa je spet krenil proti Gorjancem, da se odpočije. (Sledi)

Spoštovani g. Lukež!

Vam se upira misel, da bi demokratične politične stranke premaknile nabor svojega naraščaja že v dobo 13 — 15 let in ste mnenja, naj bi starši vzgajali svoje otroke za demokracijo, sklicujoč se na dela univ. profesorjev Gumplovicza, Filipovića, Seidlerja in Schrotta.

Žal mi niso znana dela omenjenih znanstvenikov, toda na podlagi Vaših izvajanj sklepam, da se njihove razprave ne nanašajo na človeško družbo v času komunizmovega osvajačnega pohoda.

Demokratska vzgoja v družini je velika pomoč v borbi proti komunizmu, vendar bi bilo zmotno in usodno zanašati se samo nanjo.

Zakaj?

Ni intenzivna.

Koliko je strašev, ki so politično podkovani in prežeti z demokratsko miselnostjo, kar je prvi pogoj, da bi mogli uspešno vzgajati svoje otroke v trdne demokrate?

Koliko je med starši, ki ustrežajo temu pogoju, takih, ki bi znali svojo politično izobrazbo prenesti na svoje sinove in hčere in jim vsaditi svoje demokratično prepričanje?

Koliko je dalje med starši, ki izpolnjujejo tudi ta pogoj, takih, ki se utegnejo posvetiti svojim otrokom še v demokratsko vzgojnem smislu?

In končno: Koliko je takih staršev, ki bi na podlagi navedenih treh pogojev prišli v pošteev za demokratsko vzgojo v družini, pa jim primanjkuje dobre volje za to?

Že razmišljanje o prvem vprašanju nas pripelje do zaključka, da odstotek staršev, ki bi mogli biti demokratski vzgojitelji svojih otrok, na splošno ne more biti visok. Pri vsakem od naslednjih treh vprašanj se ta odstotek še zmanjša, tako da o intenzivnosti, ki jo zahteva borba, ne more biti govora.

Toda tudi če bi družinska demokratska vzgoja bila bolj intenzivna, kot je, ne bi mogla zavreti komunistiranja med mladino.

Komunizem pridobiva mladino največ zaradi **borčevskega tovarištva**, ki ga goji med svojimi pripadniki. Za mlado dušo je namreč tovarištvo, zlasti še borčevsko, nekaj silno važnega. In tega važnega elementa, ki ne samo privlači, ampak tudi priveže, pri družinski demokratski vzgoji manjka!

To je pglavitni vzrok nezadostne učinkovitosti družinske demokratske vzgoje spričo komunizmovega osvajanja mladine in glavni razlog, zakaj naj bi demokratične politične stranke sprejemale mladino že v dobi 13 — 15 let v svoje vrste.

Vi se bojite, da bi mladinski referenti demokratičnih političnih strank „odtujevali otroke od toplega domačega ognjišča“.

Jaz mislim, da članstvo v naraščaju politične stranke ne bi odvzemalo mladini več časa kot delovanje v kateri koli mladinski organizaciji ali mladinski sekciji raznih društev, kongregacij in klubov. Če bi demokratične politične stranke odločile, da revidirajo svoje stališče do mladine v

smislu njenega zgodnjega nabora, prav gotovo ne bi šle v skrajnost — ker jim to ne leži v naravi, ni demokratsko! — se pravi, da bi se varovale, da svojega naraščaja preveč ne okupirajo.

Resnična demokracija ne odtuja je otrok staršem! V družini vidi osnovno družbeno celico in jo kot tako ščiti in spoštuje. Zato se ni treba bati, da bi zgodnji poseg demokratskih političnih strank v mladino škodoval družinskemu življenju.

Pač pa se je v današnjih časih bati, da bodo otroci, ki ne dobivajo pravočasno demokratskega političnega poduka in se ne uvrstijo v demokratske politične organizme, prej ali slej padli v mreže prepredenih agentov komunizma, ki dejansko trga sinove in hčere od staršev. Znan je njegov nauk, da otrok svojemu

očetu nič ne dolguje, materi pa samo neko količino mleka. Kdor ovadi svoje starše, je pri komunistih slavljen kot junak.

Zgodnji nabor naraščaja je nujen izredni ukrep demokratskih političnih strank. Moglo bi se reči **vojni ukrep**, saj je uperjen proti duhovni invaziji komunizma.

G. Lukež! Čeprav ste se postavili vprav proti temeljni misli mojega članka, sem bil vesel Vaših vrst v „Taboru“ iz preprostega razloga: ker ste od številnih slovenskih protikomunistov v zamejstvu prvi in do sedaj edini, ki je žrtvoval čas in trud ter napisal pismo, v katerem je povedal svoje mnenje odkrito in brez osti.

Lepo pozdravljeni!

Vaš

Radivoj Rigler

IZ DRUŠTEV

BUENOS AIRES, ARGENTINA

V „Taboru“ št. 1/2, 1965 je bilo zaradi tehničnih zaprek priobčeno samo okrnjeno poročilo o 8. rednem taboru DSPB v Buenos Airesu, ki se je vršil dne 27. decembra 1964 v San Justo. — Kljub temu, da je bilo že iz naslova (8. tabor DSPB v Argentini) razvidno, da to ni bil tabor nekega novega društva, dopolnjujemo na tem mestu poročilo v toliko, da ne bo nikakšnega dvoma, da je 8. redni tabor DSPB v Argentini samo zopet uredil redno poslovanje društva z odborom, ki je bil izvoljen.

8. redni tabor DSPB v Argentini je sklicalo članstvo. V imenu sklicateljev je g. Ivan Oven začel tabor s sledečim nagovorom:

Dragi soborci!

V imenu sklicateljev začenjam 8. tabor DSPB v Argentini ter vas prav vse iskreno pozdravljam.

Ta današnji tabor bi se moral pravzaprav vršiti že meseca julija. Tako predvidevajo pravila. Sedanji društveni odbor pa ga — iz ne vem kakšnih razlogov — ni sklical. Zašto smo predhodno poslali nadzornemu odboru opozorilo, da je v smislu čl. 28. društvenih pravil dolžan tabor sklicati. Toda tudi to naše opozorilo je bilo brezuspešno. Zato smo ga sklicali sami.

Današnji tabor naj torej vso to nezdravo zadevo v društvu razčisti in podvzame potrebne ukrepe, da pride zopet do normalnega, rednega in pozitivnega društvenega dela, za kar je bila organizacija priklicana v življenje.

Sklicatelji želimo današnjemu taboru mnogo uspeha. Prisotne člane pa prosim, da izvolijo predsednika tabora, ki naj v smislu pravil vodi današnji potek tabora.

Za predsednika tabora je bil nato predložen g. **Jože Jenko**, kar je tabor soglasno odobril.

Po opravljenih formalnostih v strogem smislu pravil sta podala daljši poročili gg. **Ivan Korošec** in **Jenko Jože**.

G. Ivan Korošec je opisal natančen historiat stanja, v katerega je društvo zašlo po izrednem taboru dne 5. 1. 1964. — njegovo poročilo je tabor soglasno dobil.

G. Jože Jenko je na osnovi neovrgljivih dokazov in splošno znanih dejstev poročal o poslovanju dotedanjega društvenega odbora in z ozirom na to taboru predložil:

- a) razrešnico dotedanjemu odboru z grajo zaradi takšnega načina poslovanja.
- b) novi odbor naj sporoči sklepe tabora dotedanjemu odboru ter ga pozove k predaji poslov, kakor predvidevajo društvena pravila.

Tudi poročilo g. **Jožeta Jenka** ter oba sklepna predloga je tabor soglasno odobril in sprejel.

8. tabor DSPB v Argentini je med ostalim tudi sprejel sledeče sklepe.

I. Društvena pravila

1. Spremenjeno je bilo I. poglavje 1. točka — ime društva —, ki se odslej glasi: DRUŠTVO SLOVENSКИH PROTİKOMUNISTIČNIN BORCEV TAVOR V ARGENTINI.
2. Spremenjeno je bilo III. poglavje čl. 14., ki odslej določa, da so društveni organi:
  - a) tabor
  - b) starešinstvo oz. ožji izvršni odbor

- c) širši društveni odbor
- d) nadzorni odbor
- e) društveno razsodišče.

3. Dodan je nov člen 20 a, ki se glasi:

„V starešinstvo, t. j. ožji odbor spadajo: starešina, tajnik, tiskovni in zgođovinski referent, strokovni, članski ter gospodarski načelnik; z vsemi ostalimi funkcionarji pa sestav-

Raz šanc starodavnega ljubljanskega gradu so živi junaki pozdravili mrtve kočevske borce, ko so njih zemeljske ostanke nesli v Gaj junakov na Orlovem vrhu. Sedaj so tudi oni četa v nesmrtni legiji dvanajst tisočev. Nas preživelih naloga je, da ne odnehamo, dokler njišovemu večnemu spominu postavljen marmor v beli, svobodni slovenski prestolnici ne bo pričal vsemu svetu iz roda v rod o veličastnosti njih vzgleda.

ljajo širši društveni odbor. Ako se član ožjega odbora ne more udeležiti redne seje, je dolžan na sejo poslati svojega namestnika.“

4. Dodan je nov člen 21 a, ki se glasi:

„V delokrog društvenega starešinstva, t. j. ožjega odbora, spadajo točke a, b, c in d člena 21. društvenih pravil. O

vseh ostalih točkah tega člena pa mora sklepati samo širši društveni odbor.“

5. Člen 29. točka 2. je spremenjen in se odslej glasi:
„Predsednika razsodišča izvoli redni tažor. Prizadeti sporni stranki pa izbereta svojega predstavnika izmed članov društva.“

Točka 3. zaradi tega odpade.

11. Samostojni predlogi

1. Izglasovana je bila letna članarina v znesku 120 pesov. Članarina je ločena od naročnine glasila. Odbor je pooblaščen, da uredi, zniža ali oprostí članarino posameznim članom.
2. Leto 1965 je proglašeno za LETO JUNAKOV. V letu 1965 naj se izvrši spominska proslava ob 20. obletnici vetrinjske tragedije, za kar naj skrbi odbor. Sprejet je bil predlog, da se kot gostje povabijo na to próslovo še druge protikomunistične organizacije.
3. Sprejeto je uradno društveno geslo-pozdrav: BOG — NAROD — DOMOVINA.
4. List „TABOR“ je društveno glasilo.
5. DSPB Tabor v Argentini je član Zveze DSPB Tabor.
6. V tem letu junakov naj se izvede čimvečja žalna spominska proslava združena z odkritjem spomenika vsem žrtvam komunistične revolucije. V ta namen se ustanovi poseben prireditveni odbor, v katerega so izvoljeni naslednji soborci: Janko Žirovnik, Emil Cof, Jože Rome, Maks Loh in Viktor Grčar.
7. Novi društveni odbor naj poskrbi, da se bodo tekom vsega leta 1965 vršile mesečne sv. maše za padle borce po vseh krajih Argentine, kjer bivajo naši izseljenci.
8. Posebna skrb naj se v tem spominskem Letu junakov posveti našim invalidom, onemoglim soborcem, vdovam in sirotam.

Po izvolitvi novega odbora je g. **Jože Jenko** predal vodstvo tabora novozvoljenemu starešini g. **Ivanu Krošču**, ki se je zahvalil za izvolitev, pozval vse članstvo na pot bratstva in želel poln uspeh v novem letu.

Tabor je tudi izglasoval vdanostne pozdrave:

- a) Slovenskemu političnemu predstavništvu,
- b) Cerkvenemu predstavništvu,
- c) Zvezi DSPB Tabor kot osrednji matici društev SPB.

BOG — NAROD — DOMOVINA

Članstvu Društva slovenskih protikomunističnih borcev v Argentini

Odbor Društva S. P. B. v Argentini je na svoji drugi redni seji, na osnovi člena 11, točka 1 in 2 društvenih pravil in v soglasju s sklepom 8. rednega Tabora črtal iz članstva naslednje:

Stanko Bitenc,
Anton Skubic,
Jože škulj,
Janez Kralj,
Miha Benedičič,

Bogoslav Pregelj,
Viktor Berlot,
Slavko Urbančič,
Franc Šturm.

Navedeni so kot bivši funkcionarji društva delovali v nasprotju z določili društvenih pravil in s tem škodovali ugledu društva.

Opozarjamo vse članstvo društva, kakor tudi ostale slovenske protikomunistične organizacije, da zgoraj imenovani odslej niso več člani društva ter zato nimajo pravice karkoli sklicevati ali sklepati v imenu društva.

BOG — NAROD — DOMOVINA.

Jože Grabnar, l. r.
član. načelnik

Ivan Korošec, l. r.
starešina

Jože Jenko, l. r.
predsed. nadz. odb.

TORONTO: V soboto, dne 9. januarja t. l. so se člani Društva slovenskih protikomunističnih borcev Tabor zbrali na svoj redni letni občni zbor. Udeležba bi bila lahko boljša. Mnogi ne morejo ali nočejo ločiti resnice od potvorb; nekaterim „spor“ pride celo prav, da lahko še naprej nemoteno dremljejo v ameriškanski komodnosti, obenem pa hočejo biti najbolj odločni protikomunisti. Prav! — Bolje malo, pa tisti celi.

Torontska organizacija šteje 52 članov, lista „Tabor“ pa razdelimo 80.

Novemu odboru še naprej predseduje Stane Pleško. Odbor je že imel prvo sejo, na kateri je bil do-

ločen delovni načrt, katerega najvažnejša točka je proslava 20-letnice Vetrinja. Odločeni smo slediti sklepu: VSTOP V ORGANIZACIJO JE PROST VSAKOMUR, KI PRIDE Z ISKRENIM NAMENOM, SLUŽITI PROTIKOMUNISTIČNI STVARI V RESNICI. TUDI SMO PRAVLJENI SODELOVATI Z VSEMI, KI Z ISKRENIM NAMENOM PRIDEJO NA POL POTI, DO TJA, KJER JE SKUPNA TOČKA NAS VSEH — VETRINJE IN SPOMIN NA VSE, KI SO BILI OD TAM IZDANI V SMRT

SLAVA NAŠIM JUNAKOM —
MUČENCEM!

Por.

NAŠI POKOJNI SOBORCI OD NAS NISO ZAHTEVALI, DA VSI ENAKO MISLIMO... ROTILI PA SO NAS, DA V NAŠEM BOJU BODIMO

EDINI!

V SENCI DOLOMITOV

(Nadaljevanje)

Sumljivi prerok

Janez si odurnosti vaščanov ni jemal preveč k srcu. Čeprav so ga vsi postrani gledali in se ga izogibali, se je povsod znašel. Hotel jim je dokazati, da ni nič slabši kot drugi. Bil je kar vsiljiv. Maše ni zamudil nobeno nedeljo. Župniku je znal tako govoriti, da ga je gospod začel hvaliti in drugim dajati za zgled. Z učiteljem se je menil po gosposko. Na pošti je znal pametno reči in v mestu je vedno odprl prava vrata, da je pri gospodi kaj dosegel. Posebno veseli so ga bili na občini, ker je za silo tolkel italijansko in je tako zastopal občino pri oblasteh. Ni doštudiral, a poznalo se mu je, da je hodil v šolo več kot drugi.

„Ne verjamem, če je res tak, kot se dela,“ je stari Adam pričeval vas, ko je postajala hvala o Logarjevem le preveč glasna. „Za delo ni, gospod tudi ne, pa je bolj obrajtan kot vsi drugi. Ej, takile škrici so vseh muh polni!“

„Župnik se vendar ne moti. Poglej: farovž mu je zmerom na široko odprt. Le župniku reci kaj čezenj, če si upaš, pa boš videl, kam si dregnil!“ je ugovarjal Kremžar, ki je bil v fajmoštra zaverovan kot v Boga.

Adam je nejevoljno zamahnil z roko. Da župnik ne dela prav, ni hotel reči; kar tako podreti se pa tudi ni pustil. „Enkrat boste že videli, da Adam ni tako neumen, kot zdaj mislite.“

*

Tako se je Logarjev počasi opral svojega madeža. Ljudje niso več s prstom kazali za njim. Sem pa tja se je še kdo spomnil sramote, a ni zabavljaj, ker tudi drugi niso.

Janez je s tem dosegel, kar je hotel. Povsod je bil zopet domač. Njegova beseda je bila upoštevana, preteklost pozabljena. Tiho se je smejal in čakal. Ljudem še na misel ni prišlo, da so mu nasledli. On pa je z oblastmi govoril o veliko večjih rečeh, kot so bile prehrana in živina, ki so jo morali oddajati Prevodu.

Ko se je pri Italijanih počutil varnega in je užival zaupanje pri večini ljudi, posebno pri tistih, ki so smeli in znali kaj reči, se je umaknil. Vas mu ni bila več potrebna, zato se ni menil zanjo. V domači vasi ga včasih po cel teden ni bilo videti. Tudi v vaško gostilno ni zahajal, čeprav je bil doslej vsak dan tam.

Največ se je zadrževal v sosednji vasi pri Gorjancu. Ta hiša je bila kot nalašč zanj. Bila je odmaknjena v hrib, da nihče ni mogel videti, kdo je prihajal iz gošče. Gostilničar je bil naprednjaškega mišljenja; rad se je posmejal duhovnikom in starim ženicam, ki so zahajale v cerkev. Najbolj pa se je odlikoval po tem, da je vedno drugače mislil kot drugi kmetje, ki so od jutra do noči garali in se potili. Zeleni soldati so radi posedali za mizami na njegovem senčnem vrtu. Oficirji, katere je imel na hrani, so posedali tam od jutra do večera in se gostili. Zanje je najel gosposko natakario, da je zabavala italijanske kavalirje.

Natakario in oficirji so Logarjevega kaj hitro potegnili v pisani vrvež, ki se je zbiral v gostilni in se izživiljal ob vinu ter neslanih šalah in dovtipih. Natakario ni poznala sramu. Zadovoljna je bila, da je lahko živela; Janez tudi ni zardeval. Vojak je pa itak vojak.

Logarjev je začel tako očitno laziti za natakario, da so vsi mislili, da gre zares. Mira — tako ji je bilo ime — se je rada sukala v njegovi družbi.

Janez navadno ni ugovarjal pripombam domačih in tujih gostov; le redkokdaj je kaj zinil, nagajivo pomežiknil dekletu, kot da je do ušes zateleban vanjo, a ni treba, da to vedo tudi drugi. V resnici mu je ona pomenila toliko, kolikor je služila njegovim skritim namenom in načrtom, ki jih je mrzlično pripravljala. Prav nič ga ni motilo, če so italijanski lizuni vanjo brisali svoje prste in se jih natakario ni otepala, kakor da je tudi to del njene službe. V srcu ni imel smisla za zakon in za pošteno življenje z njo, zato mu je bilo vseeno, s kom se pajdaši in izgublja.

Na jesen se ljudi začele begati novice o nekakih vojaki, ki so se skrivali po gozdu. Nihče ni prav vedel, od kod so prišli in tudi ne, kaj hočejo. Tudi videl jih ni še nihče. Vse je bilo zavito v skrivnost, ki je večino navdala z nezaupanjem in strahom. Redki so zavriskali in zapeli.

Sušljanja in nejevolje je bilo vsak dan več. Kmetje so godrnjali nad vojaki, ki so po vaseh kradli, nadlegovali dekleta, obenem jim pa dopovedovali, da so oni gospodarji. Da je vse bilo lepše, si je njihov oficir iz slovarja izpisal nekaj slovenskih besed in jih napisal na list papirja:

„Jaz potrebovati za božič: sto kilogram bela moka, stopetdeset jajce, pet kilogram maslo, dvajset kilo mast, petdeset kilogram krompir.“

S tem naročilom je vojake pošiljal od hiše do hiše. To ni bilo samo za božič, ampak se je ponavljalo skoro vsak teden. Vsak je dal, kar je mogel, čeprav si je marsikdo od ust pritrgal, samo da je imel mir pred nadležneži, ki niso vprašali: kje boš vzel, če nimaš?

To je bilo najboljšo priporočilo za nekatere pridigarje, ko so govorili o vojaki, ki bodo pognali zeleno vojsko in ji plačali za hudobije. Nihče ni vprašal, kaj bo potem; samo da tujec odide. Motilo jih je

le, kako se bo nekaj slabo oboroženih fantov pomerilo s številnim italijanskim vojaštvom, ki se je vsak dan valilo po cestah in se selilo iz vasi v vas. — —

Duhovi se cepijo

Zima je nametala zvrhano mero snega. Ponekod ga je nanoslo do oken. Skednji so bili pobeljeni. Vasi so bile za tedne odrezane druga od druge. Ljudje so se držali domov, kjer so se tiščali peči, izbirali fižol za seme, ličkali koruzo, stopali ječmen in proso, kidali sneg ter opravljali še druga zimska dela. Poletne skrbi so izginile, kot da bi jih odnesla burja. Tudi govorice o vojaki, katere so nekateri imenovali četnike, so utihnile, kot da bi jih zapadel sneg.

Nekaj spremembe je bilo ob nedeljah, ko so od vseh hiš v celo gazili proti cerkvi. Ženske in otroci so takoj po maši odšli nazaj domov, moški pa so se šli „pogret“ v bližnjo gostilno. Nekateri so se zasedeli do noči in pogreli marsikakšno pozabljeno, naj je bila resnična ali izmišljena.

Rogovile, ki je že gledal tako svetlo, da ni znal več krotiti jezika, je kar na lepem začel govoriti o svojih psih, ki sta prejšnji večer dvignila tak lajež, da se je zbudil in potem do jutra ni zadremal.

„Kaj pa je bilo?“ so vprašali trije hkrati, zakaj vsi bi radi vedeli, če je bilo v tistem govorjenju, ki jih je zbegalo jeseni, le kaj resnice.

Rogovile je pomenljivo pogledal po mizah in prikimal: „Vojaki, vojaki...“

„Italijani cele noči lazijo po vasi,“ ga je hotel zavriniti Kušar. „Ne trobi mi tega! Italijan ponoči še nikoli ni prišel pod hrib.“

„Si jih videl?“

„Seveda sem jih. Trije so bili. Nekaj časa so stali pred podom; poskusili so na hlevska vrata, potem pa odšli proti cesti. Zjutraj so se spet umaknili nazaj v gozd.“

Rogovile se je zdaj zavedel, da bi bilo bolje, če bi o tem ne bil govoril, a besede ni mogel vzeti nazaj. Takoj je sprožil cel val govorjenja. Pevec je videl stopinje proti gozdu, Koglarjev je našel poležanco seno na hlevu, Turkovje krave nekega jutra prejšnji teden niso imele nič mleka, ker jih je nekdo ponoči pomolzel. Vsak je vedel kaj takega, ki je kazalo, da se nekaj res pripravlja.

Po cesti je prišla karabinerska patrola in zavila v gostilno. Besede je bilo konec, kot bi odrezal. Pivci so obrnili pogovor na čisto vsakdanje stvari: na družine in zimo, ki kar ni hotela popustiti. Potem so drug za drugim odšli polni najrazličnejših ugibanj, kaj vse jim bo prinesla spomlad. Vsaka stopinja v debelem snegu jim je nekaj pomenila, vsak žvižg jih je razburjal, da so strmeli v temo in daljavo kot v prikazen.

Sojar je prvi pokukal v to skrivnost, ki je povsod trapila in begala ljudi. Kakih šest sto korakov od hiše je imel vezan kozolec, katerega

je vsako jesen prav do vrha natlačil s senom in slamo. Od kozolca do gozda je bilo komaj pol streljaja. Marsikak večer se je pes jezno zagajal v tisto smer, a tega ni imel k mari, ker je bil prepričan, da tam okrog gazi italijanski vojak ali pa kak divji lovec čaka na zajca. Vse, kar je bil slišal oni dan v gostilni, pa mu je dalo misliti, da se morda tudi pri njegovem kozolcu godi kaj nenavadnega. Kaj bi to bilo, ga ni zanimalo, ker se mu je zdelo najbolj varno, če ničesar ne ve. Poznal je namreč Italijane. Zato se je izogibal kozolca, kot da ne bi bil njegov.

Nekega popoldne pa je le moral tja. Mraz ni popustil tudi za dan, čeprav je šlo že proti koncu februarja; zato ga je zaskrbelo, kako bo do novine preživel živino. Hotel je preračunati, koliko sena sme položiti vsak teden, da mu ga na spomlad ne bo zmanjkalo. Vedel je, da ga ne bo mogoče nikjer dobiti, ker je bila prejšnje leto taka suša, da otave ni bilo skoro nič, zima pa se vleče kot kurja čreva.

Bilo je kmalu po tretji uri, ko je prišel h kozolcu. Po letah se je vzel do line, odmaknil pokrov in že je bil pod streho. S korakom je premeril in z očmi presodil debelino kupa, potem pa začel računati:

„Kakšnih šest do osem voz je tukaj; na hlevu okrog deset in nekaj slame. Za deset tednov bo šlo; do srede maja,“ je zadovoljno ugotovil.

Med tem se je z Barja privarila tako gosta megla, da se je kar zmračilo.

Odpravil se je proti odprtini, da bi se vrnil domov. Tedaj je nenadoma zaslišal, da je ob steber nekdo obtokel sneg s čevljev. Zaprl je pokrov in se splazil za stražjo. Ne bi bilo dobro zanj, če bi ga dobili Italijani, ki so že spraševali za „ribelli“. Takoj bi ga postavili ob zid. Skozi špranjo je videl, da so se od hriba vlekli nerazločne sence; pet ali šest. Pod seboj je zaslišal slovensko govorjenje. Imelo ga je, da bi se pokazal; nekaj pa mu je to branilo. Res je obsedel. Nenadoma je zaslišal ukaz:

„Tovariš Mirni, ti greš na stražo za oni grm na koncu kozolca; pazi, da kdo ne pride iz vasi!... — Dolgi, ti glej na cesto!“

„Razumem, tovariš komisar!“ je slišal v odgovor.

Tedaj je od ceste prišel nekdo.

„Smrt fašizmu!“ je pozdravil stražar, ki je odhajal na svoje mesto.

„Svobodo narodu!“ je odzdravil prišlec.

Sojarju se je zazdel glas znan, a ni vedel, komu bi ga prisodil. Napel je ušesa in se kmalu prepričal, da to ni nihče drugi kot Logarjev Janez. Ni mogel verjeti, da je kaj takega mogoče, ko pa je vsakdo na vasi vedel, da je kuhan in pečen pri Italijanih. Takle naj se bije za svobodo? Res, lepa reč! —

„Ste pregledali kozolec? Stopinje so tamle v snegu,“ je spet zaslišal znani glas.

Takoj je nekdo stopil po letah. Sojar se je zavalil pod tram in se povlekel globlje v steno. Saj ni vedel, zakaj se skriva, a nekaj mu je reklo, da je tako še najbolj prav.

Sledi

Gospodarska diskriminacija

Tovarna dušika v Rušah pri Mariboru toži pri ustavnem sodišču beograjsko zvezno ministrstvo za industrijo, da ji je s pristranskim odmerjanjem električnega toka povzročilo veliko škodo. Zaradi premajhne količine električnega toka tovarna ni mogla izpolniti plana, s čimer je bil prizadet njen zaslužek, da ni mogla povečati delavskih prejemkov. Kljub važnosti umetnih gnojil je bila ruška tovarna postavljena v zadnjo, t. j. peto vrsto, pri določanju prednosti za dodeljevanje električne sile. S tem je bila prizadejana škoda splošnim gospodarskim koristim socialistične skupnosti.

V ozadju je dejstvo, da so lani z ameriškim denarjem in ameriško tehnično pomočjo v Srbiji zgradili veliko tovarno umetnih gnojil, kateri pa Ruše konkurirajo, zato beograjska vlada po ovinkih duži to slovensko podjetje.

Zanimivo bo zvedeti, kakšna bo zdaj odločitev zveznega ustavnega sodišča v tem kričočem primeru gospodarske diskriminacije na škodo Slovenije.

Kulturni molk

Kulturni molk slovenskih pesnikov in pisateljev še vedno traja, kar zelo boli komunistične oblastnike, ki so se o njem omalovaževalno izražali. „Administrativni ukrepi“, ki jih zadnje čase podvzemajo proti slovenskim literarnim revijam, imajo prav gotovo namen, da pesnikom in pisateljem pokažejo, da so oni gospodarji nad telesom in duhom, in da bi zlomili njih odpor. Ta kulturni molk komuniste še posebno boli, ker so ga oni pri nas prvi uvedli za časa okupacije in revolucije, in ga smatrali le za njim dovoljeno orožje.

Ukinitev „Perspektiv“ in študentje na ljubljanski univerzi

Ko je razpravljal o odnosu in vlogi študentov ljubljanske univerze v zvezi z ukinitvijo „Perspektiv“, je predsednik univerzitetnega odbora Zveze študentov Tone Zimšek med drugim izjavil tudi tole:

„... nepotrebni napadi v zvezi z ukinjenjem revije in policijski posegi v urejanje Tribune so zrevoltirali študente... tako Zveza študentov, kakor tudi Zveza komunistov na univerzi nista bili kos položaju ter študentom nista pokazali negativnih teženj Perspektiv z argumentiranimi analizami...“

Socialistična šola

Ljubljansko „Delo“ piše o življenju in učenju v Industrijski kovinarski šoli v Ljubljani. V šolo se vozi iz drugih krajev 129 učencev, nekateri po 70 km daleč. 67 jih mora zaradi tega vstajati že pred četrto uro zjutraj. 24 učencev nikoli opoldne ne je, ker nimajo denarja. Šola ima sicer svoj dom, ki lahko sprejme 89 fantov, toda za bivanje v tem dormitoriju je treba plačati 17.000 dinarjev na mesec, kar je polovico delavčeve plače.

Zaradi tega 49 učencev, ki so bili letos sprejeti v dom, sploh ni prišlo, ker starši te cene ne zmorejo. Nekega fanta, ki ni mogel plačati, so postavili na cesto ter je mesec dni spal po klopeh po ljubljanskih ulicah in parkih. Učencem, katerih starši upravi šolskega doma niso všeč, računajo oskrbovalnino celo po 21.000 dinarjev, da se jih znebe. Mnogo učencev od zjutraj pa do večera, ko se vrnejo domov, ne je drugega kot kos kruha; pa še tistega z umazanimi rokami, ker nimajo mila. Temu danes v Sloveniji pravijo socialistična šola za vse...

Tito govori...

Na VIII. kongresu Zveze komunistov Jugoslavije, ki je bil v začetku decembra, je Tito v svojem notranje-političnem delu referata med drugim obsodil nacionalistično-šovinistične pojave, ki se kažejo ne le po republikah, ampak tudi v sami Zvezi komunistov. Potrdil je politiko Partije, da so v Jugoslaviji, ne glede na narodnost, vsi ljudje enaki na podlagi „socialističnega patriotizma“. Rekel je, da prihaja do teh pojavov največ med starejšo generacijo, mladina pa ne more razumeti tega gaženja revolucionarne „pridobitve“. Omenil je tudi, da prihaja do vse večje razlike med intelektualno in delavsko mladino zaradi različnega življenjskega standarda. Med visokošolci prevladujejo otroci iz uradniških rodbin, ker starši delavskih otrok ne zmorejo plačevanja. Tudi štipendije gredo največ učencem iz boljših družin. Tako se vedno bolj širi prepad med „intelektualnim“ in „delavskim“ delom naroda.

Le kje je toliko opevana „enakost“!

Kardelj

je tri ure obdeloval negativne pojave v gospodarstvu in sistemu samoupravljanja, a je odločno zavrgel vsako misel, da bi ta sistem nadomestili z večstrankarsko borbo za oblast. Zagotovil je poslušalce, da nima novi razred nobene volje, da bi delil oblast še s kom drugim.

Sadovnjaki, poplava in cene

Sadjarstvo, ki je bilo pred vojno v Sloveniji zelo važna gospodarska panoga, sicer še vedno pridela četrtno vsega sadja v Jugoslaviji, toda kakovost je slaba. V zasebnih rokah je okoli 24.000 ha sadovnjakov, v državnih pa 5.800. Od podržavljenih vrtov jih je 2.500 ha povsem zanemarjenih.

Oktobrske poplave so težko prizadele tudi Slovenijo, posebno ob hrvaški meji in v ljubljanski okolici. V Kamniških planinah, na Pohorju in v Bohinju so se trgali plazovi.

Cene

Po poročilu statističnega zavoda Socialistične republike Slovenije so bile cene v oktobru za 13% višje kot lani. Zelenjava se je podražila za 27%, jabolka za 30%, meso za 25% in mleko za 14%. Obleka je bila za 11% dražja, obutev 8%, kurjav 32%, električni tok 65%, pohištvo 12%, cene obrtniškega delu pa 20%.

Padli so za domovino

Dobre štiri kilometre severozapadno od Dobrnica leži vas Selca. Med to vasjo in nekako dva in pol kilometra oddaljenim starim šumberškim gradom najdemo naselje **Kozjak**. Starodavno zidovje v teh krajih priča, da so tod nekoč stali mogočni gradovi. Iz zgodovine vemo, da so se ravno okoli teh gradov v 15. stoletju vršili težki boji med Turki in krščanskimi prebivalci teh krajev. Morda se spomnimo Jurčičeve povesti „Jurij Kozjak“, ki opisuje, kako je Jurij Kozjak kot turški janičar vodil borbo proti kristjanom, ki so pod poveljstvom Jurijevega očeta Marka Kozjaka branili starodavni stiški samostan. Janičar Jurij je tu spoznal svojo preteklost in se pridružil svojemu očetu.

Grad Kozjak je medtem razpadel, potomci ponosnih Kozjakov so že davno izumrli, toda zgodovina najnovejših dni nam priča o novih junakih iz Kozjaka.

Leta 1900 so oblasti razprodale nekdanjo Kozjakovo imovino. Del sveta je tedaj kupil **Anton Mulh** in si je na razvalinah nekdanjega gradu postavil dom. Njegov sin **France** si je na tem prostoru uredil lepo domačijo. Posestvo je bilo precej obširno, delo pa zelo naporno, ker je večina sveta bilo v gričevju. Francetu Mulhu je Bog dal pet sinov in štiri hčere. Fantje so rastle in bili v veliko veselje in upanje pridnemu očetu. Vsa družina je bila poznana po bližnji in daljnji okolici po svoji pridnosti in pripravljenosti pomagati sosedu v stiski. Prva nesreča je obiskala družino, ko je malo pred zadnjo vojno umrla Mulhova mama. Vojna in revolucija pa sta opravili ostalo.

Mulhova domačija je bila edina na Kozjaku. Ker je bil kraj v samotni in obdan z obširnimi gozdovi, so partizani že takoj v začetku ta kraj izbrali za svoje zatočišče. Tu so se shajali partizanski kurirji, ki so prihajali iz Kočevskega ali iz Gorjancev. Mulhovi so se znašli sredi „osvoboditeljev“. Krščansko vzgojeni Mulhovi fantje so jih kaj kmalu spoznali; njihovo početje pa je pripravilo vseh pet k odločitvi, da se pridružijo tistim možem in fantom, ki so se partizanskim „osvoboditeljem“ postavili po robu. **Lojzeta**, **Petra** in **Jožeta** so Italijani aretirali in jih v začetku 1942 odpeljali v internacijo na Rab. Starejši **France** se je aretaciji izognil in se potem pridružil vaški straži v Trebnjem. Padel je v borbi s partizani v domačem kraju že v poletju 1943. leta. Proti koncu novembra 1943 sta se iz internacije vrnila brata **Lojze** in **Jože** Mulh in se takoj pridružila domobrancem. **Petra** pa so na povratku mobilizirali partizani in ga vtaknili v svoje tolpe. Šele zgodaj spomladi 1944 se mu je posrečilo pobegniti. Prišel je v Ribnico in se tudi on takoj pridružil domobrancem. Služil je v težki četi višnjegorskega jurišnega bataljona. Medtem sta se **Lojze** in **Jože** že junaško borila v 63. četi. Tudi najmlajši, 17 let stari **Ivan**, se jima je pridružil.

Tisti, ki smo te fante poznali, vemo, kako mirni so bili; obenem pa odlični borci. Nikdar nisu zamudili jurišev. Sijajno so se izkazali v borbah okoli Ribnice, pri Velikih Poljanah, okoli Žužemberka in zlasti v borbi pri Križki vasi.

Maja 1945 so se Mulhovi štirje preživelih fantje znašli v Vetrinju in skupaj z ostalimi soborci doživeli vetrinjsko tragedijo. Doma je ostal oče, zaničevan od komunistov je še vedno upal, da se bo kdo od sinov le od kje vrnil. Upanje je bilo zaman... V žalosti in bedi je leta 1955 tudi on odšel za svojimi sinovi.

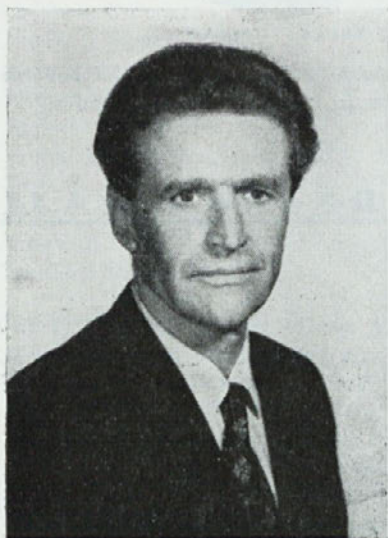
Mulhovi fantje so mrtvi. Z njimi je izumrl Mulhov rod in na Kozjaku bo spet zagospodaril nov gospodar.

Mulhovi fantje nimajo spomenika, ki bi ga zaslužili. Naj te skromne vrstice iz spomina njihovih soborcev spregovore, da so Mulhovi fantje padli za svobodo domovine.

Iz arhiva zgodovinskega odseka ZDSPB Tabor

Lado Lempl

V št. 1/2 letošnjega „Tabora“ je Ivanka Primožič-Irena napisala lep spominski članek o Ladu Lemplu. Pozneje smo prejeli tudi sliko in podatke, ki jih danes objavljamo temu vzglednemu slovenskemu protikomunisti v slavo in priznanje.

Rojen je bil 27. junija 1907 pri Sv. Jedrti. Umrl je 12. novembra 1964 v Parmi pri Clevelandu, U.S.A.

Med slovensko emigracijo je najbolj poznan kot zborovodja. Zato je prav, da vsaj na kratko omenimo njegovo delo na tem področju:

1923 — 1929 je vodil cerkveni zbor v Selnici ob Dravi.

1929 — 1931 pri Sv. Juriju ob Taboru: cerkveni zbor (30 odraslih pevcev); otroški cerkveni zbor (30 otrok), mešani cerkveni zbor (12 pevcev).

1931 — 1941 Brežice ob Savi: Obsežen otroški zbor za cerkvene in narodne pesmi; mešani cerkveni in ljudski zbor (24 članov); voditelj cerkvene godbe (24 članov); učitelj petja na meščanski šoli (dve leti).

1941 — 1944 št. Jernej na Dolenskem: ženski mešani zbor (25 pevcev); velik otroški zbor.

1945 — 1946 je vodil mešani pev-

ski zbor slovenskih beguncev v Ser-
viglianu in kasneje v Senegalliji
(70 pevcev).

1948 Camp pri Comodoro Riva-
davia: moški zbor 12 pevcev, na-
zadnje samo še kvartet; mešani zbor
17 narodnosti samo za božično dobo.

1954 — 1956 je vodil cerkveni
zbor 14 pevcev

1957 — 1959 mešani cerkveni
zbor v Sheboyganu (12 pevcev).

1960 — 1964 je vodil cerkveni
zbor v Parmi pri Clevelandu.

1963 je bil tudi vodja mešanega
pevskega zbora Korotan (66 pevcev).

Že te skope številke govore tako
glasno o njegovem nesebičnem delu,
da drugih podatkov ni treba iskati.

Z. D. S. P. B. Tabor je izdala lične spominske znamke ob 20-letnici pokolja
protikomunističnih borcev. Izkupiček pa je v korist naših invalidov

IZ RDEČEGA RAJA

Številke govore

Ko je leta 1928 Stalin s silo odvzel zemljo ruskim kmetom (kula-
kom), so se ti trdovratno uprli; mnogi so raje pobili živino in požgali svoje
pridelke, kot pa da bi jih izročili državi. Temu je pomagala tudi grozna
suša leta 1930.

Tako je bilo tedaj uničeno:

- 30 milijonov goveje živine,
- 100 milijonov ovac in koza ter
- 30 milijonov prašičev in konj.

Deset let pozneje se Sovjetska zveza še ni opomogla od te izgube.
Leta 1940 je bilo v Rusiji manj živine vseh vrst kot pred kolektivizacijo.
Med 2. svetovno vojno je število spet padlo. Leta 1953 je bilo tam tri in
pol milijona manj goveje živine kot leta 1940.

Invalidni fond Z.D.S.P.B. Tabor

darovano od 25. avgusta do 10. novembra 1964.

Ob priliki članskega sestanka	N. N.	2.00
DSPB-Tabor, Cleveland, darovali	Jakopič Marjan	0.50
člani.	Zupan Janez (Columbu) ...	7.50
	Starin Franc in Ana	
	(Rochester)	2.50
Smolič Jože	Zorman Franc	5.00
Dr. Felicijan Jože	Jarc Jože	5.00
Arko Jože	Od prodanih knjig	7.00
Jakoš Jože	Čisti dobiček jesenske zabave	
Žindaršič Jože	DSPB—TABOR Cleveland ..	611.14
Leben Jože	V zvezi z jesensko	
Menart Rado	prideditvijo darovali:	
Dejak Franc	Šuštaršič Marjan	10.00
Stepec Slavko	Lukež Rudolf	5.00
Stepec Tone	Lovišček Rihard	2.00
Lekšan Rudi	Ferkulj Ciril	2.00
Gazvoda Jože	Rupnik Franček	2.50
Jaklič Janez	Grum Jakob	2.50
Skubič Janez	Štrukelj Franc	14.50
Košir Tone	Tonkli Lojze	5.00
Petrič Lojze	Vrhovec Stane	1.00
Omahen Nace	Bojc Jože	1.00
Jakohim Ivan	Stepec Tone	2.00
Strle Tone	Osredkar Tone	12.50
Hauptman Ivan	Michael A. Feighan,	
Borštnik Pavel	kongresnik	20.00
Jareš Lojze	Stepec Ciril	8.86
Zorman Franc	N. N. — N. J.	4.00
Stepec Ciril	Romich Mary	10.00
Omahen Leopold	Skupaj	901.40
Longar Albin	Člani DSPB — TABOR	
Štefančič Vinko	Guelph, Ont.	Canad. Dol.
N. N.	Gorjup Jože	2.00
Mohar Lojze	Gorjup Tone	1.00
Zupančič Polde	Šifrer Janko	2.00
Lovišček Rihard	Dolšek Viktor	5.00
Blatnik Viktor	Skupaj	10.00
Jakoš Jože	Socialni referent	
Dr. Lukež Franc	Branko Pogačnik	
Vidergar Janez		
Čisti dobiček piknika		
DSPB—TABOR Cleveland ..		77.00

SOBORCI
SPOMNITE SE
SOBORCEV
INVALIDOV
DARUJTE
V INVALIDNI
FOND
Z D S P B
TABOR

H V A L A

Kakor so se živi borci v zvestobi poklonili padlim branilcem Kočevja, ko so 18. decembra 1943 šli mimo šanc gradu sredi bele slbvenske prestolnice k večnemu počitku v Gaju junakov na Orlovem vrhu, tako preživeli slovenske tragedije iz leta 1945 prisezimo nesmrtnim domobranskim junakom zvestobo iz roda v rod, zakaj padli so za temeljne vrednote naše žitnosti, ki so:
Bog — Narod — Domovina!